

Regionální rozvoj a jeho nové příležitosti v EU

Petr Zahradník

EU Office České spořitelny

EU OFFICE

Česká spořitelna, a.s.

Poláčkova 1976/2

140 00 Praha 4

tel.: +420 261 073 308

fax: +420 224 641 301

EU_office@csas.cz

<http://www.csas.cz/eu>

Petr Zahradník

+420 261 073 019

pzahradnik@csas.cz

Jan Jedlička

+420 261 073 484

jjedlicka@csas.cz

Alena Smolíková

+420 261 073 308

asmolikova@csas.cz

Míra ekonomické vyspělosti, tradičně vyjadřovaná prostřednictvím přizpůsobeného a pro účely srovnání harmonizovaného ukazatele HDP na obyvatele, dosáhla za rok 2009 pro celou EU-27 hodnoty 24.900 EUR. Percentuálními odchylkami od této hodnoty jsou pak identifikovány státy a regiony, vykazující různé míry disparity ve smyslu nadprůměrné či podprůměrné ekonomické vyspělosti, implikující následně i rozdíly v sociálních, environmentálních a dalších územních charakteristikách konkrétních států a regionů.

V rámci EU a pro účely aktuální podoby i budoucího výhledu Kohezní politiky je pochopitelně významné prioritní sledování této diversity na úrovni 271 regionů soudržnosti NUTS 2; v percentuálním vyjádření vůči výše uvedenému průměru EU se vyspělost těchto regionů pohybuje v širokém rozpětí mezi 26 % - 334%. I tato ilustrace svědčí o potřebnosti Kohezní politiky EU nejen v nynějším, ale i budoucích programovacích obdobích, s cílem výrazného zúžení krajních hodnot tohoto intervalu, především v jeho dolních hodnotách. Ekonomická vyspělost na úrovni jedné čtvrtiny průměru EU se přitom týká bulharského regionu soudržnosti Severozápadem, nejvyspělejším regionem EU je již tradičně britský region Vnitřního Londýna.

Přibližně každý sedmý region EU se nachází nad úrovní 125 % unijního průměru

Nejbohatšími regiony EU tak za rok 2007 byly již zmíněný Vnitřní Londýn (Inner London) s 334 % unijního průměru, na druhém místě pak region soudržnosti Lucemburského velkovévodství, představující současně bezkonkurenčně nejbohatší členský stát EU (275 %), třetí se pak umístila belgická metropole Brusel s 221 % průměru EU. Hlavní město České republiky Praha se posunula v meziročním porovnání z konce první desítky na páté místo mezi evropskými regiony se 172 % unijního průměru. Tímto umístěním se tak stala s přehledem nejrozvinutějším regionem v rámci nových členských zemí Unie.

Mezi 41 regiony, jež přesáhly hladinu 125 % unijního průměru, jich devět leží v Německu, pět v Nizozemsku a Velké Británii, čtyři v Rakousku, po třech ve Španělsku a Itálii, po dvou v Belgii a Finsku a po jednom v České republice, Dánsku, Irsku, Řecku, Francii, na Slovensku, ve Švédsku a v Lucembursku (jež je současně členským státem i regionem soudržnosti).

Přibližně každý čtvrtý region EU se nachází pod úrovní 75%

Nejméně rozvinutými regiony v tomto žebříčku byly regiony bulharské a rumunské; nejnižší hodnota (26 % unijního průměru) byla vykázána v případě bulharského regionu Severozápadem; v jeho těsné blízkosti se nacházely další dva bulharské (Severozápadem a Jihovýchodem) a jeden rumunský region (Nord-Est) s hodnotami 27 %. Pod úrovní 75 % unijního HDP, jež v nynějším programovacím období otevírá největší příležitosti regionů využívat nástrojů Kohezní politiky EU, se celkem nachází 66 regionů (15 polských, po sedmi řeckých a rumunských, po šesti bulharských, českých a maďarských, po čtyřech italských a portugalských, tři slovenské, dva francouzské – oba zámořské departmenty, po jednom španělském, slovinském, britském, estonském, lotyšském a litevském – v případě všech baltských států, stejně jako v případě Lucemburska, představujícím celý stát).

Regionální HDP na obyvatele (EU = 100%)

10 nejvyspělejších		10 nejméně vyspělých	
1. Inner London (UK)	334 %	1. Severozápadem (BG)	26 %
2. Luxembourg (LU)	275 %	2. Nord-Est (RO)	27 %
3. Bruxelles-Cap./ Brussel Hfdst. (BE)	221 %	3. Severozápadem (BG)	27 %
4. Hamburg (DE)	192 %	4. Jihovýchodem (BG)	27 %
5. Praha (CZ)	172 %	5. Jihovýchodem (BG)	31 %
6. Île de France (FR)	169 %	6. Severovýchodem (BG)	32 %
7. Southern & Eastern (IE)	166 %	7. Sud-Vest Oltenia (RO)	33 %
8. Groningen (NL)	165 %	8. Sud-Est (RO)	34 %
9. Oberbayern (DE)	165 %	9. Sud-Muntenia (RO)	34 %
10. Stockholm (SE)	165 %	10. Podkarpatské (PL)	37 %

Zdroj: Eurostat

EUROPE 2020 STRATEGY

Dokument Europe 2020 Strategy (EU 2020) představuje v současnosti základní diskutovaný dlouhodobý strategický ekonomický rámec Evropské unie v horizontu roku 2020. Po konečném přijetí, předpokládaném pro březnový summit Evropské rady vedené probíhajícím španělským předsednictvím, je ambicí tohoto dokumentu nahradit s rozpaky přijímaný dokument předchozí – Lisabonskou strategií rozvoje konkurenceschopnosti EU z roku 2000, následně zásadně revidovanou na základě návrhů Kokova pracovního výboru v roce 2005.

EU 2020 tak v sobě obsahuje nejen nenaplněné a nedovršené úkoly Lisabonské strategie (především její klíčový cíl; EU se totiž nestala do roku 2010 nejkonečnější ekonomickým systémem světa), ale i skutečnosti nové (jež se vyskytly v mezičase a souvisí s globální ekonomickou krizí).

Jako základní strategický dokument ekonomického rozvoje EU bude EU 2020 mít rovněž **zásadní determinující efekt na budoucí podobu kohezní politiky EU po roce 2013.**

EU na přelomu let 2008 a 2009 přijala strategii společného postojení, jejímž smyslem byla (v zemích, kde nebezpečí bylo zejména akutní) záchrana jejich finančních systémů a krátkodobá stimulace poptávky, vedoucí k pozitivnímu zvratu ve vývoji spotřebitelské, investorské a podnikatelské důvěry prostřednictvím intervencí financovaných z veřejných zdrojů.

„New approach“ – nový přístup

Překonávání ekonomické krize je vnímáno jako příležitost k naplnění nových rozvojových výzev v EU – silněji založených na **využití znalostního potenciálu a v podstatně silnější míře** se dále opírající o pohled ochrany **životního prostředí a ekologie. Znalosti, inovace a šetrné a efektivní využívání přírodních zdrojů** se tak stanou klíčovými adjektivy rozvojových konceptů nadcházejícího desetiletí. Jejich naplnění je pak spojováno s představou viditelné tvorby nových pracovních míst (znamenající i řešení nynějšího stavu akcelerující nezaměstnanosti). Nenaplnění těchto výzev a rozvojových impulsů současně představuje i riziko nízkého růstu a stagnace, během něhož by ekonomika EU – ve své vyspělosti i dynamice – dále ztratila krok jak vůči USA (vyspělost), tak i Číně a dalším asijským teritoriím (dynamika).

Pokud můžeme nějakou oblast naplňování Lisabonské strategie označit za úspěšnou a v zásadě naplněnou, je jí výrazné snížení průměrné míry nezaměstnanosti během uplynulé dekády z 12 % na 7 % v roce 2008; existuje však vážné riziko udržitelnosti tohoto vývoje. Hrozí, že dosažený pozitivní výsledek bude krizovými dopady zničen. Právě proto je nutné předejít stagnaci a pokusit se nalézt nové zdroje ekonomického rozvoje.

Základ strategického dokumentu EU 2020 spočívá v pokračování předešlé trajektorie partnerství pro růst a zaměstnanost, přizpůsobené nově vzešlým potřebám (krizová reflexe je koncentrována v rámci dokumentu Evropského plánu ekonomického oživení (EERP)).

Strategie EU 2020 je strategií priorit

Pozornost opatření by neměla být rozmělněna do množství podporovaných oblastí, ale zaměřena na nevelký počet těch, jež mají reálnou šanci přinést nejlepší výsledky.

Klíčovým omezením nadcházejícího období je stav a perspektiva **krizí těžce zasažených veřejných financí**; vytvoření příznivějších podnikatelských podmínek i nových a udržitelných pracovních míst se tak bude muset obejít bez velkorysých rozpočtových injekcí a spoléhat se na omezené veřejné zdroje.

První dlouhodobou výzvou je tak dostat deficit veřejného sektoru zpět pod kontrolu. Poté, co se podaří jejich hodnoty stlačit zpět k (či pod) mezní 3% hranici vůči HDP, je dalším významným úkolem provedení zásadní reformy struktury veřejných výdajů. Omezení výdajů na vzdělání a výzkum není strategií EU 2020 doporučováno; na ostatní výdajové položky by pozornost mohla být zaměřena.

Orientace podpor a incentívů by rovněž měla být prioritně zaměřena na šetrné nakládání s energetickými zdroji, přírodou a surovinami. Dalším uvědomovaným omezujícím momentem jsou demografické vyhlídky v Evropě; již v předkrizovém období představoval **demografický vývoj** podstatný faktor omezení růstového potenciálu; krize přinesla nové problémy **sociálního charakteru** a tento trend dále akceleroval. Proto řešením je rovněž existence účinných opatření, překonávajících či umožňujících řešit jevy jako **sociální vyloučení, dětská chudoba, nedostatečnost mezigenerační solidarity** či **nedostatečná míra integrace přistěhovalecké populace**. Cestou k řešení těchto problémů je jak

explicitní cílení zvýšení míry zaměstnanosti mužů i žen, tak především modernizace systémů sociálního zabezpečení. Orientace budoucích podpůrných politik tak bude muset být zaměřena na příspěvek sociální soudržnosti, řešení problému nezaměstnanosti a posílení sociálního začlenění při odstraňování všech zbytných překážek fungování trhu práce. S tím pochopitelně souvisí i potřebné přizpůsobení vzdělávacích systémů.

Velmi klíčové je, aby se sociální, ekonomická a environmentální linie rozvoje pojímala ve vzájemně se ovlivňujících souvislostech a ve vzájemné rovnováze, neumožňující dlouhodobou převahu jakékoliv z linií nad zbývajícími.

Navrženými klíčovými rozvojovými prioritami, jež odpovídají výše popsaným předpokladům jsou následující tři témata:

1. Ekonomický růst založený na znalostech a inovačních faktorech

Tato priorita je založena na podpoře ve čtyřech pilířích:

a) Vzdělávání

Předmětem zájmu jsou všechny vzdělávací úrovně. V oblasti elementárního vzdělávání je cílem odstranění problémů v základních dovednostech žáků (čtení, matematika, přírodní vědy), jež přispěje ke zvýšení zaměstnatelnosti mladých lidí (jedné ze dvou nejcitlivějších věkových skupin z pohledu trhu práce). Předjetí předčasnému odchodu ze vzdělávacího systému a motivace udržení se v něm přispívá ke snížení budoucího vyloučení z trhu práce (s možným následným sociálním vyloučením). Silný akcent na ohrožené sociální skupiny a respektování rovnosti žen a mužů je v tomto ohledu vnímán jako samozřejmost. Neméně tak silná pozornost musí být věnována opačnému spektru vzdělávacího systému – špičkovému univerzitnímu vzdělávání. V EU je několik z prvotřídních světových univerzit. Ambicí EU je zvýšit počet excelentních univerzitních pracovišť a přeměnit je ve větší míře v hybné síly znalostí a rozvoje. Potenciál je spatřován nejen v realokaci investic ve prospěch univerzitních center excelence, ale i potřebných reformách školských systémů a především v intenzivnější součinnosti s firemní praxí. Výsledkem by mělo být další posílení mobility studentů, opřené o nové získané znalosti, jazykové dovednosti, osobní profesní kontakty i životní zkušenosti z pobytu v zahraničí. Je navrhována nová etapa stávajících nástrojů Erasmus, Leonardo, Erasmus Mundus v doplnění s národními iniciativami.

b) Výzkum

Vize EU 2020 se velmi silně opírá o představu vytvoření **Evropského výzkumného prostoru**. Ambicí je vytvořit vzájemně propojenou výzkumnou komunitu na základě sdílení zdrojů, společného rozvoje hlavní výzkumné infrastruktury napříč EU a zvýšení kvality výzkumu na úroveň světové špičky; ambicí je rovněž dále maximalizovat a urychlit praktické přínosy výzkumu pro evropské korporace i sektor malých a středních podniků, kde je velký prostor spatřován pro možnosti partnerství soukromého a veřejného sektoru (PPP). Stále existuje řada nenuitných bariér, bránících užitečnosti kontaktů a provázanosti těchto sektorů, jejichž odstranění nemusí být nutně nákladově náročnou záležitostí, ale spočívá spíše v přijetí rozhodnutí institucionální či legislativní povahy. I proto by měl v rámci Jednotného vnitřního trhu integrálně fungovat i prostor pro pohyb výzkumných pracovníků, znalostí a výstupů v oblasti výzkumu a vývoje v rámci EU.

c) Inovace a kreativita

Zde se rovněž jedná především o nabídku atraktivnějších rámcových podmínek, obsahujících současně i řadu stimulačních nástrojů pro přístup a využití znalostí ze strany podnikového sektoru. Specifickým problémem je **přístup k finančním zdrojům**; jeho smyslem je nejen posílení flexibility a přizpůsobivosti bank při poskytování úvěrů, ale i využití nebankovních možností financování. Inovativním podnikům by měla být nabízena celá škála veřejných a soukromých finančních zdrojů růstového kapitálu (podmínky pro jeho uvolnění by měly být administrativně jednodušší, aby nebyly omezovány rozvojové možnosti v případě vzniku a růstu především malých inovativních podniků).

Kreativita, jako nutná podmínka rozvoje, vyžaduje rovněž účinnou a funkční ochranu práv duševního vlastnictví (týkající se ochrany inovativních know-how nových podniků, transparentní správy práv autorů patentů, vynálezů, usnadnění možností univerzit a výzkumných institucí při získávání kapitálu prostřednictvím komercializace jejich myšlenek a vynálezů).

d) Digitální hospodářství

Potenciál **digitálního hospodářství** v EU také zůstává nenaplněn. Přitom představuje podstatný rozvojový impuls jak vůči inovativním malým a středním podnikům v průmyslu a službách, velkým korporacím, ale i veřejnému sektoru a občanské společnosti. Jeho prostřednictvím lze uvažovat i o způsobech přizpůsobení projevů demokracie podmínkám 21. století (výměna názorů prostřednictvím elektronických médií, možnost účasti ve volbách prostřednictvím internetové

sítě, transparentnost a komparace volebních programů, sdílení informačních databází rozhodných pro vytváření politického názoru a preferencí).

Do roku 2020 je tak v rámci EU 2020 silně akcentována potřeba obsahového rozšíření **Jednotného vnitřního trhu o pilíř, v němž se budou moci volně pohybovat v rámci EU znalosti, výzkumné, vývojové a technologické poznatky.**

2. Společenská vstřícnost a sociální začlenění

Post-krizové období bude patrně vykazovat významné změny v podobě a struktuře trhu práce. Řada pracovních míst, v období krize zrušených, se již nedočká své obnovy. Nová pracovní místa budou patrně dominantně vytvářena v jiných sektorech a činnostech, což může vyvolat nemalé strukturální problémy. Riziko pracovního a sociálního vyloučení z důvodu kvalitativní proměny podmínek na trhu práce vzrůstá. Je patrné, že mnohde stále přítomná strnulost pracovní kariéry se zdynamičtí a četnost změn u pracovních pozic se urychlí. Jedním z nástrojů, jak zajistit adekvátní pracovní ochranu v dynamičtějším, flexibilnějším podmínkách, je princip flexicurity; tento princip je založen na symbióze tří vnitřně propojených prvků: rozšíření flexibility trhu práce z hlediska organizace, podoby pracovních vztahů (práce z domova, dílčí úvazky, úvazky na dobu určitou, pohyblivá pracovní doba apod.); jistota v podobě adekvátní, avšak nezneužívané sociální ochrany; existence povinnosti celoživotního učení a profesního tréninku.

Trvalý – a nikoliv jednorázově dosažený – rozvoj kvalifikace je klíčová podmínka uplatnění se na trhu práce; jejím nástrojem je proces celoživotního učení a profesního tréninku, představující pro každého jednotlivého pracovníka projev vyšší jistoty profesního uplatnění, než existence nejrůznějších nástrojů sociální ochrany a benefitů. Umožňuje reagovat na výzvy nových pracovních aktivit; současně udržuje stav reálné naděje v období ztráty zaměstnání (především v případě čelení riziku dlouhodobé nezaměstnanosti). Komplementarita s předchozí prioritou je dána například ohromnými možnostmi propojení procesu celoživotního vzdělávání s nabídkou nástrojů digitálního hospodářství (například v podobě distančního vzdělávání, e-learningových kursů apod.).

V EU obecně je reálná pracovní mobilita velice omezená. Výše vymezené výzvy i prioritní oblasti rozvoje patrně povedou ke zvýšené poptávce po pracovní síle v ekologických profesích, ve zdravotnictví a sociálních službách a ve výzkumně-inovativních aktivitách. Nabídka programů vzdělávání by tak měla korespondovat s předpokládanou poptávkou po pracovní síle i v období její zvýšené mobility.

Pro rok 2020 je tak ambicí mít vytvořeno více pracovních míst, dosažení vyšší míry zaměstnanosti napříč celým věkovým spektrem; při vytváření pracovních míst být motivován k pozicím založeným na kvalitě. Současně je ambicí posílení reálných možností vstupu na trh práce, zakládání nových podnikatelských subjektů a hladkého přechodu v rámci trhu práce v jedné zemi i napříč EU.

3. Konkurenceschopnější, propojenější a ekologičtější ekonomika

Významným limitem ekonomického rozvoje budoucnosti se stane dostupnost a cenová úroveň v současné době nejhojněji využívaných energetických zdrojů. Proto jejich účinnější využívání, přecházející až do fáze **ekologizace hospodářství**, bude představovat významný parametr ekonomického rozvoje blízké budoucnosti. Tradiční odvětví průmyslu i ve službách budou **vykazovat potřebu významného přizpůsobení se tomuto trendu; nově zakládaná odvětví z něj již budou implicitně vycházet.**

Budeme-li v nadcházejícím období hovořit o korporátní restrukturalizaci, budeme mít na mysli právě naznačený proces, doplněný dalším zlepšováním fungování trhů zboží, služeb a práce. Znamená to například, že zdrojem růstu produktivity se stane úspornější využívání materiálových vstupů a snižování vysokých nároků na zdroje. Lze současně předpokládat, že většina stimulačních a regulačních nástrojů, jimiž hospodářská politika disponuje, zamíří tímto směrem. Jedná se kupříkladu o cílenou regulaci, obchodování s emisemi, daňovou reformu či přizpůsobení daňových parametrů potřebám úspory zdrojů, přednostní orientace grantů, dotací a půjček tímto směrem, přizpůsobení výdajové strany rozpočtu při alokaci prostředků veřejných investic, zadávání veřejných zakázek a při orientaci rozpočtu na výzkum a inovace.

V tomto ohledu se ukazuje být klíčová modernizace konceptu **dopravní a energetické infrastruktury**. Propojení a realizace úspor z rozsahu v případě energetické sítě je stále spojeno s překážkami, tvořenými národními hranicemi.

ICT technologie

Výrazné možnosti úspor pak nabízejí elektronická komunikační média: celoevropské pokrytí udržitelnými vysokorychlostními sítěmi může v řadě oborů omezit potřebu fyzického přesunu. Výsledkem využití možností propojených dopravních, energetických a komunikačních sítí je vedle optimálnějšího využívání zdrojů a pozitivního dopadu na životní prostředí i zlepšená bezpečnost, stabilita v zajištění energetických dodávek a posílenější konkurenceschopnost propojenější ekonomiky EU.

Doprava

Společně s tímto komplexním řešením sektorů síťových odvětví existuje prostor pro opatření v rámci dopravní politiky samé. Souvisí především se stále rostoucím podílem silniční dopravy – tudíž hledání alternativ vůči ní, včetně kombinovaných dopravních systémů, patří mezi prioritní oblasti. Lepší propojenost stávajících dopravních sítí představuje další z nich, stejně jako podpora čistých technologií v oblasti dopravních prostředků i infrastruktury a její modernizace. A opět, možnosti propojení dopravních a komunikačních sítí se nabízejí při aplikaci velkých celoevropských projektů v této oblasti: GALILEO, GMES, ERTMS (řízení silničního a železničního provozu), SESAR (uspořádání letového provozu).

Energetika

Nynější odhady říkají, že přibližně do roku 2030 bude muset v EU být nahrazena či zásadně rekonstruována přibližně polovina elektráren. Pokud tato zásadní restrukturalizace proběhne ekologicky šetrným způsobem, přibližně za 15 let bude možné, aby výroba elektřiny ve většině probíhala nízkouhlíkovým procesem při dalším posilování bezpečnostních standardů. Dotvoření systému energetické supersítě musí zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů.

Průmyslová politika

Mottem blízké budoucnosti v této oblasti se stane integrovaná průmyslová politika. Jejím předmětem bude například řešení problému strukturálního přebytku kapacit (nadále nevyužívaných v důsledku post-krizového vývoje), prioritní důraz na využití inovačních kapacit, ekologických inovací, nových technologií a dovedností. Veřejná podpora bude v tomto „přesměrování“ hrát stěžejní roli. Jednotný vnitřní trh především v oblasti pohybu zboží výrazně přispěl posílení konkurenceschopnosti klíčových ekonomických sektorů; integrovaná průmyslová politika by měla zajistit, aby toto platilo i nadále a v důsledku post-krizové situace se významněji neobjevovaly jevy izolacionismu a autarkie v rámci EU.

Proto cílem této prioritní oblasti do roku 2020 je naplnit představy týkající se stavu klimatu, energetiky, kvalitativního posílení průmyslové základny, naplnění potenciálu (především inovativně zaměřených) malých a středních podniků; zdroje nárůstu produktivity hledat v obezřetném a vsřichném chování (nikoliv v extenzivních a jednorázových podobách růstu).

Fázování, postup

Následující období do roku 2020 bude mít v sobě zatím těžko přesně určitelné dělítko: jím bude moment překonání krize, jež navíc nebude jednotný ani v jednotlivých státech EU. Proto je prvním nezbytným cílem, na nějž je možné následně stavět, pokud možno střízlivě překonání krize a optimální načasování uplatnění strategií pro její překonání (exit strategie) – dominantní pozornost zde bude oprávněně zaměřena na vyvážený a udržitelný hospodářský růst a ozdravení fiskálních systémů.

Proces překonávání krize by tak měl být doprovázen **obnovením investiční důvěry**, jež otevře **přístup k úvěrům**. K tomu je podstatná i **účinná regulace** a dohled nad finančními trhy. Pro nynější období je nejpodstatnější **citlivě přejít** od fáze **krátkodobé podpory poptávky** k fázi **udržitelné makroekonomické stability**, doprovázené a podmíněné **výrazným procesem ozdravení veřejných financí**.

Naplnění cílů

Nový přístup ke stávajícím nástrojům. Pro tento účel je formulována EU 2020 jako **strategie pro konvergenci a integraci**. Ta je dále založena na několika rozměrech propojenosti v EU:

- vzájemná propojenost mezi členskými státy (v případě přijetí určitých opatření na národní úrovni → viz například pozitivní vliv německého „šrotového“ na české automobilky;
- vzájemná propojenost mezi různými úrovněmi veřejné správy (EU, národní státy, regiony, sociální partneři apod.);

- vzájemná propojenost jednotlivých zaváděných hospodářských politik a jejich nástrojů (fiskální nedisciplinovanost Řecka a předchozí neprůhlednost a nekorektnost znamená rizikový element i pro eurozónu, resp. pro evropské emerging economies);
- vzájemná propojenost v globálním kontextu (ani nejsilnější národní členský stát EU není schopen držet izolovaně krok s ostatními globálními ekonomickými centry).

Úplné využití možností jednotného vnitřního trhu

Prostředí Jednotného vnitřního trhu nabízí potenciálně dostatečný rozměr pro naplnění cílů EU 2020. Řada překážek na národní úrovni stále představuje projev nenaplnění tohoto potenciálu. Zlepšení fungování trhů v celounijním kontextu, s pozitivním efektem na spotřebitele a možnosti jeho výběru, na rozšíření cenové konkurence a naplnění potenciálu produktivity; s dostatečně konkurenčním prostředím stimuluje rozvojový a inovativní prostor firem, stále představuje klíčový a rozhodující růstový parametr ekonomiky EU.

Nicméně, od jednotlivých fází vytváření Jednotného vnitřního trhu došlo k významným kvalitativním proměnám. V roce 1993, kdy byl Jednotný vnitřní trh oficiálně spuštěn, byl kupříkladu internet zcela menšinovým, do chodu hospodářství téměř zanedbatelně zasahujícím prvkem; totéž platí pro celý rozvoj odvětví ICT, který se v posledních dvou dekadách stal rozhodujícím tahounem růstu produktivity. Díky němu pak řada dalších oblastí služeb i průmyslu čeká následná kvalitativní proměna (například on-line interaktivní aplikace, implementované ve zdravotnictví, finančním sektoru i zpracovatelském průmyslu či dalších odvětvích). Pro naplnění tohoto potenciálu je zapotřebí překonání stále ještě patrné **národní fragmentace**, jež brání toku elektronického obsahu a spotřebitelům a podnikům v přístupu; **pravidla a struktura jednotného trhu by tak měla být přizpůsobena a modernizována (či jen vzít v potaz) o tyto posledním vývojem dosažené projevy, aby se tyto staly součástí Jednotného vnitřního trhu.**

Program EU do roku 2020 v globálním kontextu

Je zapotřebí mít k dispozici hodnověrný a realistický program, identifikující globální pozici EU. Výzvy obsažené ve strategii EU 2020 nejsou výlučně evropskými výzvami; ostatní součásti globální ekonomiky rovněž spatřují své rozvojové vyhlídky v identických či obdobných oblastech (**ekologické technologie, informační a komunikační technologie, inteligentní sítě**). Schopnost předvídat tyto trendy je podmínkou, že EU obstojí v globální soutěži (zvláště v post-krizovém období).

Mezi klíčové globální souvislosti současně patří i vytvoření odpovídajících podmínek pro mezinárodní obchod v rámci Světové obchodní organizace WTO. Zde brání řada překážek všestranně výhodným mezinárodním tokům obchodu a investic a zavedení korektních a férových pravidel. Pro EU má navíc i specifický význam existence jasných pravidel pro vztahy se zeměmi, disponujícími energetickými surovinami.

Učinit z Paktu stability a růstu důvěryhodný nástroj rozvojové podpory

Není dobré se nechávat klamat proklamacemi o tom, že Pakt stability a růstu funguje efektivně. Není tomu tak! Jak již zdůrazněno výše, nikdy na tom EU nebyla z pohledu zdravoti systému veřejných financí hůře, než je dnes. Potřeba fiskální konsolidace je urgentní, úměrně tomu jak je situace kritická. Nutnost přesměrování veřejných výdajů na tématické cíle dokumentu EU 2020 povede k nutnosti úspor v jiných výdajových položkách. Výdajové toky budou rovněž prioritně orientovány směrem k realizaci programu strukturálních reforem. Je současně vhodné se zamyslet nad tím, zda Pakt stability a růstu představuje skutečně adekvátní nástroj z pohledu úspěšného završení fiskální konsolidace.